

ALBERTO MANGUEL'DEN 'HAYALİ YERLERDEN YEMEK TARİFLERİ' 'Yiyecekler kurmacadaki gerçeklik duygusunu artırır!'

Alberto Manguel, Hayali Yerler Sözlüğü'nde düşerle gerçekleri birleştirmiş, kimi fantastik ve ütopyik mekânlarla ilgili edebi anekdotlar paylaşmıştı. O çalışmada tasavvurları, düş ülkelerine dönüşen ve gerçekliğe ayrı bir anlam katan Manguel, okurlara hayal ile hakikatin kesiştiği bir yolculuk vaat etmişti. Manguel, Hayali Yerlerden Yemek Tarifleri'nde (Çeviren: Lâle Akalın / YKY) ise bu yolculuğu sürdürürken işin içine yemekler, mezeler, tatlılar ve içecekler giriyor. Manguel, Cervantes'ten, Borges'ten, Poe'dan, Tolkien'den, Rowling'den ve hatta Homeros'tan ilham alarak genişletiyor seyahatini.

KAAN EGEMEN

'EDEBİYAT YALNIZCA RUHUN GIDASİ DEĞİLDİR!'

Alberto Manguel, *Hayali Yerlerden Yemek Tarifleri*'nde (Çeviren: Lâle Akalın / YKY) okura hem anlatıyor hem de anlatılarına uygun esprili çizimleriyle sesleniyor. Manguel, düşsel coğrafyalarda dolaşım tarifler sıralarken hatıralarıyla da buluşuyor, çocukluğundan bu yana yeme-içme konusuna ne kadar meraklı olduğunu ve tariflere nasıl ilgi duyduğunu anımsıyor. Anılarını düşsel ülkelerle yan yana getiriyor.

"Edebiyat yalnızca ruhun gidası değildir" diyen Manguel, yemek ve edebiyat merakına ilişkin bir not düşüyor: "Yiyeceklerle ilgili öykülere hep ilgi duymuşumdur; daha doğrusu karakterlerin durup bir yemek yedikleri, ocak başında vakit geçirdikleri ya da bir masa etrafında toplandıkları öykülere."

MRS. CRATCHIT'İN NOEL PUDİNGİ, DON KİŞOT'UN 'KEDERLER VE ÜZÜNTÜ'SÜ'

Manguel, gençlik yıllarından bu yana okuduğu, düşündüğü ve düşlediği hayali mekânlarda insanların yiyip içtiklerine kafa yorarak ve bunu gerçeklikle de bağdaştırarak oluşturmuş kitabını. Sonra, kitaplar ile düşleri birleştirip yemekler hayal etmiş: "Kendimizi sevdiğimiz kitaplarla özdeşleştiririz; bir anlamda, sayfa üzerinde hayatını izlediğimiz karakter

oluruz. Lemuel Gulliver'in yaptığı yolculukları aynen yapmak ya da Maria Monforte'un bahtsız aşkını paylaşmak ya da Çilingin Şapkacı'nın çay partisine katılmak belki bize zor gelebilir.

Ancak Mrs. Cratchit'in 'benekli bir gülle gibi sert ve tıks, alev alev yanan dört yüz gram konyanın içine yatırılmış' Noel pudingini tatmamak ya da Oscar Wilde'in Ciddi Olmanın Önemi adlı oyununda Algernon'un yutarcasına yediği salatalıklı sandviçlerin tadını çıkarmamak için bir sebep yoktur. Mumbaylı bir yazar arkadaşım annesinin körili sebze tarifini bana verdi ve ben de Kipling'in unutulmaz romanında Kim'in Lama'sına yedirdiği ilk yemeği paylaşabildim.

Bir başkası, Madrid'de bana 'duelos y quebrantos', yani 'kederler ve üzüntü'nün nasıl pişirileceğinin tarifini verdi: Kitabın ilk paragrafında söylendiği üzere Don Quijote'nin cumartesileri yediği yemek olan, yumurta, doğranmış yeşil biber ve domuz pastirmasından oluşan civık bir karışım."

Manguel'in yemek tarifleri, yokluk ve varlık arasında salınıyor; Bengodi usulü erişte, Atlantis balık yahnisi, Sancho tarzı barataria kroketleri, Dracula'nın favorisi taze kan kokteyli, Heliopolis'ten gelen lezzet güneş nektarı, Bretonya'dan çıkma pembe cin pastası, Oz'un başken-

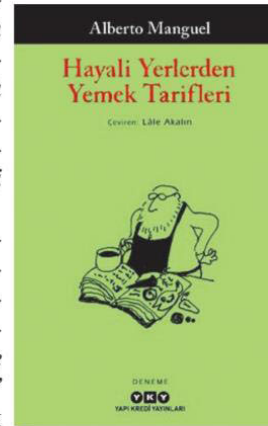
ti Zümrüt Şehir'le özdeşleşmiş Zümrüt Sürprizi gibi yemekler şartlara ve coğrafyaya uygun olarak öne çıkıyor.

Çocukluğundan bu yana yemek tarifleri okuyan, bazen bozarak bazen de karıştırarak kendi yemeğini yapan Manguel'in okura sundukları tarihin, edebiyatın ve coğrafyanın uyumlu birlikteliğini yansıtıyor.

Yazara göre bunun bir adım ötesi de var: "Yiyecekler kurmacadaki gerçeklik duygusunu artırır. Ben her zaman bir karakterin durup bir şeyler yiyeceği ânı beklerim çünkü bence yemekten söz edilmesi bile öyküyü insanileştirir."

Manguel, sofrasını tariflerle taçlandırıp ilginç yemekler tatmaya çağırıyor. Davetiyenin başına da bir açıklama koyuyor:

"Bu kitapta ben 'gerçek' kurmaca mekânlardan kaçıp bunun yerine yalnızca hayal gücümüzde var olan yerlerin yiyecekleri üzerinde durdum. Atlantis'te verilen ziyafetlerden Robinson Crusoe'nun adasında yenen en basit yemeğe kadar her çeşit ve görüntüdeki yiyecek (edebiyatın bize anlattığı gibi) özünde ortak insanlığımızın kanıtıdır: Hepimizin geldiği yeryüzünü hatırlatmak için ekme, hepimizin mutlaka döneceği yeryüzünü hatırlatmak içinse tuz."

■